

H' REN AUZIA

H'ren defentsatzaille agurgarri bateri

H'a ez dala ikurrin idatzi dezu eta Euskalerri osoan zure idatzia zabaldu. Ori da nunbait zure ustea eta zure gogoia ere bai.

H'ren alde bioloji-arrazoia aitatu izan dute maiz zenbaitzuk. Ez da arrazoi-bide txarra.

Zeorrek ere H'a artzeko arrazoibideren bat izango zenduan, noski. Erreztasunari laguntze arren, ez zan izango... Beste aldekoeri laguntzeagaitik...? Neretzako indar aundirik ez du arrazoi onek, alaz ere beste aldekoan onraz, erabili izan oi det neuk ere neure liburuetan (Juanxo-Txiki, Oto ta Pototo, Euskalerri zaarra eta "Semenoa de Lazkano") H zorioneko ori, baiña, batera uste sendorik gabe.

H'ren alde eta kontrako eztabaida cntzut dut, eta arrazoi-baierik bat bakarria entzun ere bear bezelakoa eta auxe da:

H'a ikurrin dala.

Alde batek jaso du, ikurrin berria, eta beste aldeak leengo ikurriñari. H'gabe ura, eldu dio. Bi aukerak onartzen nituen, edo beintzat, biezako errespetoa eta begirunea nuen.

Zu etorri zera, ordea, nere "eskema-mental-nibeladorea" ausitzera eta apurtzera. Euskaltzaindia'ren buru izateak ematen dizun indar guzietan esaten diguzu H'a ez dala ikurrin. Zure itz orreri Eskolastikan esaten genduen erantzungo dizut: transcat, pasa dedilla. Ez noa ori zalantzan jartzera; baiña, esaidazu, liburu bateri Harrizko Hei7i Hau edo orren antzeko titulua jartzen zaionean. H'a ikurrin bezela ez bada, ez al da gutxienez "traga-la' bat..1

Dana dala eta dena den, nik zure esana onartzen dut: H'a ez dala ikurrin, alegia. Eta orretzekin nere buruko pentsakera-ekilibrioia puskatzen didazu eta, bat-batean, argi egiñ...

H'ak ez du berez indarririk, esaten ez dalako gure artean, Ziburuko baztarto batean ez bada. Andik kanpora (eta andik kanpora bizi gera euskaldunok) H'ak ez du ezertako balio, estorbuak jartzeko besterik...

Berez ezer ez da eta indarra kanpotik artu bear ezer izateko: ikurrin bezela, kanpotik zuen indarra, ez berez. Ezertako serbitzen ez du, ikurrin izateko besterik. Ikurrin bezela indar aundia du, ikm-rinzaleak indar aundia dutenean eta ikurrin bezela artzen duten artean.

Baiña, zuk esan diguzu, Lendakaritza orren indarrez, H'a ez dala ikurriñ, eta esate orrekin H'ari "puntilla" eman diozu.

Ez bait du oraiñ ezertako balio...!

Eta badakizu biologiaren legeak zer dion: ezertako ez dan Qorputzaren zatia, berez, bere barru-barruko indarrez, galtzera dijoala, galbidean jarrita dagoela.

Biologiaren arrazoia arrazoi inportantea da.

DEFASADOAK ETA BIBOTEAK

– Oiek dituk desfasados. Ez ditek Batuarik erabiltzen-da.

– Euskaraz ari diranei esateko itza al dek ori? Esan ezak ori euskeraz. Oiek desfasados eta i fasean sartzeko oraindik.

– Desfasados ser dan edozeinek esagutzen dik.

– Erdaldunek serdan edozeiñek esagutzen dik.

– Erdaldunek baietz esatera ninjoan; baiña, ez zekiat erdal-dunak eurak ere desfasados zer dan ulertzen ote duten...

– Ezetz? Des-fasados, fasetik pasiak. Orra gauza garbia.

– Eta, zer fase dek ori? Illargiak ere bere faseak eta bere aurpegiak ba dizkik: ilgora, ilbera, illargi berria, illargi bctea eta tarteko beste guztiak. Noiz zegok illargia bere des-fasean...?

– Nik ori ez zekiat; baiña, persona bat desfaeada noiz dagoen, ori bai bazekiat.

– Ori topikorcn bat izango dek.

– Zer topiko gero! Des-fasados, fasetik kanpora.

– Modatik kanpora, algia? Eta ire biboteak zer dituk fasados ala desfasados?

– Nifasean nago.

– Ilberan ala ilberan...? Illargi berrian ala illargi batean...? Orain ogeita amar urtetik gora, geure gurasoek izugarritzko illematasak zituzten sudurpean...

Bizarra kentzeko tresna berriak sortu ziranean, bibotedunak desfasados gelditu ituan, muturrak garbi. Eta orain ogeita amar urtetik gora bere fasetik pasiak al dituk orain faseadunak...?

– Zergaitik ez...?

– Ilberan zaudetela, alegia...? Zeuk bezela pentsatzen ez duan guztiak dek zuentzako desfasados. Faseak eta modak sortu orduko aldatzen dituk. Moda-apairetan ibiltzea dek norberentzat bistosoia norbere burua agertzeko eta illargiaren antzera gora ta beera ibiltzeko... Orretarako oiñarri gutxi bear da.

– Zuek, berriz, fasc billa atzeraka joan zerazte eta gizonak bere pentsakeran oiñarritan bear dik eta ez bakarrik modan ibiltzeko asmoa. Fundamentu apur bat, edo funtsa fasadoak diotenez, oiñarri bezela... Nere amonak, sudurpean biboteak ezezik, bazuan funtsa ere bere kolkoan eta, badakik zer esaten zuan...?

– Neri ire amonaren esanak ajolik ez didate sortzen.

– Ala ere esango diat zer zion: modak eta faseak, alegia, saku zaar bat dirala, goitik bezela azpitik ere zuloa duena: azpitik ateratako trapuak goitik sartu. Orra zer dan modan eta fasean egotea. Zuek orixe egin dezute: desfasatuta zeuden trapuak azpitik atera eta gaiñean ipiñi eta ori onartzen ez duen guztia desfasado bezela jo.

– Zuek ez dakizute gaurkotasunaren berririk. Arri biurtutako dinosaurios batzuek besterik ez zerate.

– Soñeko bat izan guztokoa eta illargiak in batera aldatzen ez ba' dezu, ori al da desfasados izatea? Emakume gazteak aldatzen dituzten beuroen soiñekoak goizetik gabera emeretz aldiz, sakela bete diru kostata, ordea.

– Zuekin izketan egitea alperrikako lana dek, eta banoa zuekin.

– Faseak laister alda oi dituk. Moda ez dek sekulan geldit egoten eta zuen faseak buelta ematen asia dek. Agur, agur eta bueltara arte.

ANES (1971)